

Open brief

Aan: ZHE Monseigneur H. Smeets,
Paredisstraat 10,
6041 JW Roermond.

Gulpen-Wittem, 31 oktober 2019.

Monseigneur,
beste bisschop,

langs deze weg willen we als leden van het Wittemer Beraad onze teleurstelling en zorg uitspreken rond het ontslag van de aalmoezeniers en medewerkers van de Dienst Kerk en Samenleving van het bisdom Roermond.

Met de aankondiging van het feitelijk einde van deze Dienst komt er ook een einde aan een lange traditie van aalmoezeniers van Sociale Werken die aan het begin van vorige eeuw (1902) haar basis vond in de encycliek *Rerum Novarum*. Met uitdrukkelijk oog en oor voor mensen in een kwetsbare positie gingen priesters aan de slag in de arbeidersbuurten van Maastricht en de destijds opkomende mijnindustrie in Heerlen en Kerkrade. Aan de basis van de samenleving probeerden zij dikwijls samen met mensen antwoorden te vinden op de grote sociale en maatschappelijke noden. Vanuit kerkelijk perspectief, maar niet zelden gedreven door betrokkenheid bij het lot van 'kleine' mensen. Waar de Kerk als maatschappelijke institutie door o.a. gebrek aan een verstaanbare visie op geëngageerd en solidair samenleven steeds minder maatschappelijk relevant is geworden, blijft DKS haar (pastorale) bestaansrecht bewijzen in haar betrokkenheid bij problemen van concrete mensen in onze provincie, in onze samenleving. Of zoals Hub Vossen, een van de aalmoezeniers het verwoordt: *'Wij zitten in de haarvaten van de samenleving van Eijsden tot Mook. Werken aan sociale cohesie, luisteren en helpen'*. Dat blijkt o.a. uit de verbindingen van de Dienst met Limburgse vrouwenorganisaties, LLTB (Limburgse Land- en Tuinbouw Bond), LWV (Limburgse Werkgevers Vereniging) en KBO (Katholieke Bond Ouderen). Uit haar betrokkenheid bij vluchtelingenproblematiek (Vluchtelingenmaatje), SchuldHulpMaatjes- projecten, bij projecten rondom gedetineerden in Kerken met Stip, in adviesfunctie in buurt- en wijkpastoraat en inloophuizen in parochies en dekenaten... Het is de uitwerking van de doelstelling die de Dienst ooit zelf formuleerde:

'De Dienst Kerk en Samenleving heeft zich ten doel gesteld nadrukkelijk samen te werken met Limburgse maatschappelijke organisaties en diaconale groepen in parochies en dekenaten die zich inzetten ten dienste en ten behoeve van kerk en samenleving. We doen dat vanuit een concreet engagement met mensen die lijden of kwetsbaar zijn. Zo tracht de Dienst Kerk en Samenleving de tekenen van de tijd (analyse en interpreteren) te verstaan.'

Als Wittemer Beraad hebben we in 2016 Hub Vossen en zijn collega's leren kennen als bevlogen en gedragen vertegenwoordigers van, en belangenbehartigers voor mensen die het maatschappelijk spel, om welke reden ook, niet meer (mee) kunnen spelen. Ons werd opnieuw duidelijk dat de werkelijke betekenis van 'de Kerk' niet alleen in het inspirerende engagement van Paus Franciscus een gezicht had gevonden, maar ook in de directe concrete én ondersteunende werkzaamheden van de aalmoezeniers van de Dienst voor Kerk en Samenleving.

Daar komt nu een einde aan. Dat is een zeer bittere teleurstelling – voor ons als Wittemer Beraad, maar zeker en vooral voor mensen die in hun dagelijks leven wisten en voelden dat er voor hun tenminste nog érgens plek was.

Bovendien is het zeer teleurstellend voor mensen die de laatste jaren een zekere hoop voelden opvlammen op een *dienende* Kerk: een kerk die haar bestaansgrond weet in -in gelovige termen- ‘*de realisering van het Rijk Gods*’. In niet-gelovige termen is dat het bevorderen van een menswaardig bestaan voor iedereen.

Het lijkt een cynische beweging die er door het bisdom gemaakt wordt: we stoppen met pastoraat en trekken ons terug op onderhoud van ons vastgoed. Ik gebruik hier het begrip ‘cynisch’ omdat die keuze minstens de schijn heeft van een bevestiging van het neo-liberale denken dat er in grote mate aan bijdraagt dat er steeds meer mensen in de verdrukking komen en hun greep op het leven verliezen. Vervolgens is de vraag natuurlijk welke (gelovige) overweging er zit achter de keuze om pastorale diensten op te heffen en enkel nog van betekenis te zijn voor parochies ‘*op het gebied van financieel-economische zaken, wet- en regelgeving en het onderhoud van kerkgebouwen en ander vastgoed*’? Blijkbaar is er een idee over de realisering van het Rijk Gods, over de toekomst van de Kerk, waarin de gebouwen een centrale rol spelen.

Als Wittemer Beraad begrijpen we zeer wel dat zakelijke, organisatorische en financiële aspecten een belangrijke rol spelen in de sturing van het bisdom. Maar, zeker waar de financiële opbrengst ten opzichte van de totale bezuiniging minimaal is, en het economische denken feitelijk de prioriteit krijgt boven de pastorale betekenis die bisschop en dioceses zouden kunnen hebben, is er sprake van verder ‘relevantieverlies’. Met andere woorden - en dat is onze zorg: welke betekenis heeft de Kerk nu dan nog voor mensen in Limburg? Of hebben we te maken met een kerkpolitieke keuze die wil aansluiten op de periode van vóór mgr. Wiertz en uiteindelijk ruim baan wil creëren voor nieuwe, kapitaalkrachtige, behoudende katholieke bewegingen, opdat zij zacht kunnen landen?

Monseigneur,

graag en natuurlijk zijn we te allen tijde bereid om met u in gesprek te gaan over uw beslissing de verschillende pastorale diensten te ontmantelen en uw visie op de positie en betekenis van de katholieke kerk in en voor Limburg.

We horen graag van u!

Met hoogachting en vriendelijke groet,

Nicole Baenen, penningmeester Tuinzicht Lichtenberg, econoom en sociale zekerheidswetenschapper (Katholieke Universiteit Brabant)

Philippe Cremers, directeur werkgemeenschap Klooster Wittem, theoloog (Universiteit voor Theologie en Pastoraat)

Ger Essers, specialist Grensarbeid, secretaris Stichting Geen Grens, lid dagelijks bestuur Adviesraad van Oud Mijnwerkers, lerarenopleiding wis- en scheikunde en geschiedenis

Wiel Friedrichs, voorzitter Adviesraad van Oud Mijnwerkers, oud-voorzitter FNV Limburg, oud-voorzitter raad van commissarissen LIOF

Esther van Loo, docente Russisch, onderwijskundige Cito, voorzitter sectie Russisch Levende Talen, slavist (Universiteit van Amsterdam)